

Čoahkkáigeassu

Sámi dálkkádatráđi cealkámuš, mii guoská láhkaásahanfidnu boazoguohtuneatnamiid dikšuma ja geavaheami plánemis sihke eallit guđđojuvvon bohccuid eanemusmeari dárkkisteamis

Čujuheapmi: MMM027:00/2024

Cealkámuša čoahkkáigeassu

Čoahkkáigeassu vuodđuduvvá dieđalaš dihtui sihke sámi árbevirolaš dihtui ja dat leat čohkkejuvvon ovttasráđiid dálkkádatráđiin, bálgesiiguin, siiddaiguin ja sámi árbevirolaš dieđu eaiggádiiguin. Dárkilit čujuheamit ovdanbuktojuvvojit cealkámušas.

- Sámi dálkkádatráđi leat buvttadan viiddes diehtovuoddu boazodoalu váikkuhusain dálkkádatrievdama goahcamii, guohtuneatnamiidda ja sámi kultuvrii. Bohcco guodoheamis lea guovddášrolla dálkkádatrievdama goahcamis ja sámi kultuvrra dorvvasteamis. Dálkkádatráđi ovdanbuktá, ahte diehtovuoddu árvoštallojuvvo ja váldojuvvo vuhtii ráđdehusa ovdanbuktojupmehápmosiin láhkaásaheami ođasnuhttima várás.
- Sápmelaččaid ruovttuguovllus dálkkádat lea liegganan 2–3 ceahki buohtastahtedettiin ovdaindustriijalaš áigái. Liegganeapmi joatkahuvvá, čuohtejagi loahpas dálkkádatmállet árvoštallet dálvemánuid gaskatemperatuvrra loktanit gaskamearálaččat badjel 4 ceahki (molsahuddangaska 1–8 ceahki) gaskageardán luoitoskenária mielde juobe badjel 7 ceahki (molsahuddangaska 4–11 ceahki) vuoimmálaččamus luoitoskenária mielde. Dálkkádatrievdamis lea mearkkašahtti váikkuhus boazobargguid barganeavttuide, boazoguohtumiidda ja luonddu mánggahápmásašvuhtii.
- Boazodoallolágas ja doarjjaortnegis galget váldojuvvot vuhtii sierra boazobargomállet.
- Lága ođasnuhttinárbbut galget čilgejuvvojt skenáriajurddahemiin, dehe noahkumiin boazodoalu boahtteáiggi sierra málliin ja váldit vuhtii biras- ja dálkkádatskenáriaid ja sierra láhkaásahan- ja doarjjamálliid nohkkojuvvon váikkuhusa.
- Boazodoalu láhkaásaheami oktan guovddášulbmilin galgá loktejuvvojt dálkkádatrievdamii vuogáiduvvan ja dálkkádatrievdama goahcan.
- Boazodoalu láhkaásaheami válmastallan galggalii ovdánit rahpasit ja galggale ordnejuvvojt viidasit boazodolliid ja sámi árbevirolaš dieđu eaiggádiid eakti gullamat sihke vuorrováikkuhus diedaservošiin.

- Boazodoalu lánkaásaheami ođasnuhttimis galggalii viggojuvvot innovatiivlaš čovdosiidda, ii byrokratiija lasiheadji doaimmaide ja galget duddjojuvvot doaibmamállet, mat dahket vejolažžan jođáneabbo reagerema vigiide sihke dieđaservoša, eiseválddiid ja boazodolliid gaskavuoda ovttasbarggu.
- Boazodoalu dikšun- ja geavahanplánaide, juos dakkárat váldojuvvojit atnui, galggalii čáhkaduvvot dálkkádatriegdama vuogáiduvvan- ja goahcanoassi.
- Dikšun- ja geavahanplánaid ráhkadeapmái galget čujuhuvvot resurssat bálgesiidda, juos dákkár doaibmamálle váldojuvvo atnui.
- Sámi dálkkádatráđđi oaidná, ahte boazodoalu lánkaásaheapmi galgá doallat sisttis ekonomalaš oldehagaid, mat dorjot dálkkádat- ja suodjalanulbmiliid ollahuvvama. Lea dehálaš, ahte boazodoalu lánkaásaheami ođasnuhttimis adnojuvvo ávvir maid das, ahte ovdanbuktojuvvon ráddjehusat ja doaibmabijut muosáhuvvojit vuoiggalažžan ja ollislašvuoda dáfus vuoiggalažžan ulbmiliid oaidnut.
- Sankšuvnnaid dehe ránggáštusaid sajies ovdanbuktojuvvo, ahte juos bálges golmma manjalaga jagi manná badjel stuorimus lobálaš eallit báhcán bohccuid boazologu, álggahuvvo čielggadangiedahallan ášši čoavdimá várás. Ásahuvvo árvvoštallanlávdegoddi, masa gullá ovddastus sápmelaččaid ruovttuguovllus bálgesa siiddain ja boazoisidiin, Meahciráđđehusas, dieđaservošis (luondduriggodatguovddáš Luke, birasguovddáš Syke, dieđapanelat) ja Sámi Ejb-guovddášis: 1) čilget sivaidda boazologu badjel mannamii, 2) árvvoštallat guohtumiid guoddinnávccá ja dahkkiid, mat dasa váikkuhit sihke 3) ovdanbuktit doaibmabijuid dili čoavdimá várás.
- Boazodoalu hástalusat eai čovdajuvvo vuostálaga bidjamiin dehe ránggáštusaiguin, muhto ovdánahttimiin eiseválddiid, dieđaservoša ja boazodolliid gaskavuoda ovttasbarggu ja vuodđudettiin hálldahuslaš ja lánkaásahančovdosat dutkojuvvon dihtui ja sámi boazodoalu oasil sámi árbevirolaš dihtui.